

16.6.2020

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Viite Eduskunnan hallintovaliokunta pyyntö kirjallista asiantuntijalausunnosta HE 87/2020 vp/
10. kesäkuuta 2020

Oulun kaupungin lausunto Hallituksen esitykseen eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta HE 87/2020 vp

Oulun kaupunki yhdessä Hailuodon, Iin, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Tyrnävän ja Muhoksen kuntien kanssa ovat hakeneet pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaiseen työllisyyden kuntakokeiluun. Työ- ja elinkeinoministeriö vahvisti 5.12.2019 Oulun seudun kuntien valinnan kokeilun jatkovalmisteluun.

Oulun kaupungilta pyydetty lausunto hallituksen lakiluonnoksesta eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilun järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi keskittyy pääosin niihin seikkoihin, jotka haastavat joustavaa, asiakaslähtöistä moniammatillista ja -alaista asiakaspalvelun toteuttamista kokeilualueilla. Lakiluonnoksessa on huomioitu aiempien kuntakokeilujen kokemuksia. Kuitenkin lakiluonnoksessa on edelleen kohtia, joita muokkaamalla tuettaisiin paremmin kokeilujen toteuttamista kunnissa ja selkeytettäisiin toimivaltaa. Alla keskeisimmät huomiot lakiluonnoksesta.

Keskeisimmät huomiot

5 § Asiakkaan siirtäminen kokeilualueelle

"Työ- ja elinkeinotoimisto voi perustellusta syystä jättää asiakkaan siirtämättä kokeilualueen asiakkaaksi."

Harkintamahdollisuus asiakkaan siirtämisessä kokeilulaissa on turha. Kokeilulakiin on määritelty selkeästi kokeilun piiriin kuuluva kohderyhmä. Kaikki kohderyhmään kuuluvat tulisi siirtää kokeilualueen asiakkuuteen. Näin saadaan myös seurantaan todenmukaisesti näkyville asiakkaiden tulovirta kuin myös asiakkaiden virta työhön, koulutukseen ja palveluihin alle 3kk:n työttömyyden. Perusteluna esitetty syy siitä, että mikäli on tiedossa asiakkaan työttömyyden olevan lyhytaikaista, ei asiakas työttömyytensä aikana tosiasiaa ehdi saada palvelua ennen työnhakunsa päättymistä, on lyhytnäköinen. Asiakas voi tarvita erilaista tieto- ja neuvontapalvelua, jota myös kokeilulaki edellyttää kokeilualueen tarjoavan kuntakokeilun asiakkaille. Kielellisiin perusteisiin liittyvä asiakasohjaus tulisi mahdollistaa alueellisesti sopien huolimatta siitä onko kunta kaksikielinen vai ei mikäli kokeilualueella on valmius palvella myös ruotsinkielellä.

6 §. Asiakkuuden päättymisen ja uudelleen käynnistäminen.

Pykälässä säädettäisiin kokeilualueen asiakkuuden päättymisestä ja asiakkuuden uudelleen käynnistämisestä kokeilualueella. Säännöksellä on tarkoitus estää kokeilualueella ja kokeilun aikana asiakkaiden tarpeetonta siirtymistä kokeilualueen ja valtion työllisyyspalvelujen välillä. Pykälässä on huomioitu asiakaslähtöisyys hyvin.

16.6.2020

On kuitenkin syytä huomioida, että kokeilualan asiakasmäärät kasvavat kokeilun aikana säännöksestä johtuen, ja tämä tulisi huomioida kokeilun resurssoinnissa (niin valtiolta siirtyvän henkilötyövuosissa kuin myös työllisyysmäärärahojen jakaantumisessa).

7§ Kokeilualan palvelujen järjestäminen ja tuottaminen

"Kokeilualan kunnilla on velvollisuus järjestää riittävästi ja asiakkaiden yhdenvertaisuuden turvaavalla tavalla tämän lain 8:ssä tarkoitettuja palveluja koko alueellaan työmarkkinoiden toimivuuden ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi sekä maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi. Palvelujen riittävyttä on arvioitava työllisyyden edistämisen kannalta ja ottaen huomioon työ- ja elinkeinoministeriön kokeilualueelle osoittama määrärahojen käyttövaltuus."

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kokeilualan kunnan järjestämisvelvollisuudesta. Julkisten palvelujen järjestämisvastuulla tarkoitetaan yleensä palveluiden rahoittamista ja niiden tuottamisen tai hankkimisen koordinoitua. Kokeilualaissa ei kuitenkaan puhuta kokeilualueiden kokonaisjärjestämisvastuusta, koska kokeilussa kunnat eivät rahoita järjestämisvastuulleen siirtyviä valtion työvoimapalveluja eivätkä tee palveluhankintoja valtion lukuun. Kokeilulain 7 §:ään kirjattu vastuu yhdenvertaisesta palvelujen järjestämisestä onkin haasteellinen, koska palvelujen järjestämiseen varatut työllisyysmäärärahat ovat alueellisten ELY-keskusten hallinnassa. Työllisyysmäärärahan käytön osalta kokeilulakiin tulisi selkeästi sisällyttää oikeus käyttää työllisyysmäärärahoja haluamallaan tavalla ja haluamallaan jaolla (palkkatuet, koulutus, valmennukset). Työllisyysmäärärahojen jakautumista kokeilualan asiakkaiden ja TE-toimiston asiakkaiden välillä tulee voida uudelleen tarkastella asiakasmäärien muuttuessa.

8 § Palveluohjaus, neuvonta- ja palvelutehtävät

Kokeilulain sisällään pitämät ohjaus-, neuvonta- ja palvelutehtävissä on otettu mukaan myös palveluprosessiin kuuluvat palvelun sopimuksen teko ja palvelun keskeyttäminen. Näin kokeiluala voi sopia asiakkaan kanssa hänen tarpeensa mukaisista palveluista ja kokeiluala vastaa sopimansa palvelun osalta koko prosessista. Kuitenkin kokonaisuudesta on jätetty ulkopuolelle työvoimakoulutuksen valintapäätöksen teko sekä koulutuksen keskeyttämisprosessi, jotka tekee TE-toimisto. Kokeilulakiin tulisi sisällyttää myös kokeilualan päätöksenteko-oikeus työvoimakoulutuksen opiskelijavalinnoissa.

Lakiluonnoksessa todetaan edelleen, etteivät kokeilualueet palvelisi yritysasiakkailta muutoin kuin tarjoamalla rekrytointipalveluja vastaanottamalla työpaikkailmoituksia ja tekemällä ehdokasasetteluja. Kokeilualueet eivät muutoin hoitaisi julkisessa työvoima- ja yrityspalvelualaissa tarkoitettuja tehtäviä eivätkä käyttäisi työ- ja elinkeinotoimistosta saamiaan henkilöstövoimavaroja tai rahoitusta yrityspalveluihin. Kokeiluala voisi kuitenkin yleisen toimialansa nojalla ja omalla rahoituksellaan tuottaa palveluja yritysasiakkaille.

Lakisäätöiset yrityspalvelut siis rajattaisiin kunnilta pois ja yrityksille tarjottavien kokonaisvaltaisten palvelujen mahdollisuus jää alueellisen yhteistyön varaan. Alueellinen yhteistyö on kirjattu pykälään 22.

9§ Kokeilualan toimivalta etuuksien myöntämisessä

Kokeilualan toimivalta erilaisten harkinnanvaraisten työllistymistä edistävien tukien myöntämisessä on huomioitu lukuun ottamatta työolosuhteiden järjestelytuen myöntämistä, josta säädetään JTYPL 10 luku 3 §:ssä. Toimivalta työolosuhteiden järjestelytuen käytössä olisi tärkeää huomioiden erityisesti kokeilualan

16.6.2020

asiakaskohderyhmä ja osatyökykyiset. Tuen kytkeminen kokeilualueen monialaiseen palvelumalliin tekisi palvelukokonaisuudesta joustavamman ja tukisi asiakkaiden työllistymistä.

14 § Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän käyttö sekä 19 § Vastuu asiakastietojen käsittelystä

Kokeilulaissa on määritelty tässä laissa tarkoitettujen tehtävien järjestämisessä ja tuottamisessa käytettävästä asiakastietojärjestelmän käyttöoikeudesta. Käyttöoikeus asiakastietojärjestelmään voidaan myöntää, jos henkilön tehtävät liittyvät tässä laissa määriteltyihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin. Tämä kirjaus jättää ulkopuolelle kokeilualueen moniammatillisen ja monihallinnollisen palvelukokonaisuuden ja palveluita tuottavat tahot. Kuntien sivistys- ja sosiaali- ja terveystalvet eivät sisälly kokeilulakiin, jolloin myöskään näitä palveluja tuottavat tahot eivät saa käyttöoikeuksia TE-toimiston asiakastietojärjestelmään. Tämä vaikeuttaa asiakkaan moniammatillisen palvelun joustavaa toteuttamista. Yksi kokeilujen keskeisimmistä tavoitteista on, että kokeilualueilla kehitetään uudenlaisia monialaisia palvelukokonaisuuksia asiakkaiden tarpeisiin. Pääsyoikeus TE-hallinnon asiakastietoihin olisi myönnettävä kokeilulaissa kokeilualueiden sosiaali-, terveys- ja koulutustoimijoille, jotka toimeenpanevat julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) tarkoittamaa asiakaspalveluprosessia, vaikka tehtävät eivät muodostaisi vähintään puolta käyttöoikeuden haltijan tehtäväkuvasta.

16 § Kokeilualueen asiakkaan velvollisuus tietojen antamiseen

"Kokeilualueen asiakkaan on annettava: 2) työ- ja elinkeinotoimistolle tiedot 10 §:n 1 momentissa tarkoitettujen työttömyysetuudella tuettujen omaehtoisten opintojen etenemisestä ja tukemisen keskeyttämisestä."

Kokeilulain 10 §:ssä säädetään kokeilualueen tehtävästä seurata omaehtoisten opintojen etenemistä ja velvollisuudesta tehdä ilmoituksia ja toimittaa tietoja työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle kulukorvauksen maksamiseen liittyen. Kokeilualueen asiakkaalla tulee siis olla velvollisuus antaa tietoja kokeilualueelle työttömyysetuudella tuettujen omaehtoisten opintojen etenemisestä ja tukemisen keskeyttämisestä.

20 § Työ- ja elinkeinotoimiston virkamiehen siirtäminen kokeilualueelle

Valtiolta kunnille siirtyvien lakisääteisten tehtävien osalta henkilöstö tulee siirtää TE-toimistosta kuntiin tavalla, joka vastaa kyseisiä tehtäviä. Erityistä huomiota pitää kiinnittää henkilöstön osaamiseen, motivaatioon ja vapaaehtoisuuteen.

Kokeilun käynnistymisen ja asiakassiirtojen koordinoinnin kannalta kriittisen henkilöstön osalta TE-henkilöstön pitäisi siirtyä valmistelevaan siirtymävaihetta kuntiin mahdollisimman pian sen jälkeen, kun siirtyvä henkilöstö on selvillä. Tämä voidaan toteuttaa niin, että henkilöstö säilyy TE-toimiston työnjohton alla, mutta tekevät kokopäiväisesti kokeilualueen asiakkaiden palvelua ja turvaavat näin asiakkaiden laadukkaan palvelun myös joulukuussa toteutuissa asiakassiirroissa.

Siirtyvän TE-henkilöstön määrää tulee myös voida uudelleen tarkastella kokeilualueen asiakasmäärien muuttuessa. Mitä pykälässä 6 on säädetty asiakkuuden päättymisestä ja uudelleen käynnistämisestä vaikuttaa se aiempien kokeilujen kokemusten mukaan asiakasmäärän kasvuun. Lisäksi vallitsevan koronapandemian vaikutukset vaikuttavat mahdollisesti pitkäänkin kokeilualueiden asiakasmäärien kasvuun.

16.6.2020

21 § Kokeilualueen tiedonantovelvollisuus työ- ja elinkeinotoimistolle

"Kokeilualueen on ilmoitettava työ- ja elinkeinotoimistolle tarpeelliset tiedot työttömyysturvalain 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapolitiittisen lausunnon antamista varten."

Myös kokeilualue tarvitsee työ- ja elinkeinotoimistolta tietoja voidakseen toteuttaa kokeilulain säätämää velvoitetta antaa kokeilualueen asiakkaille työvoimapolitiittiset lausunnot työllistymistä edistävien palveluiden ajalta (esim. työnhaku- ja uravalmennus, työvoimakoulutus) ja hoitaakseen muita työttömyysturvan vireille panon kannalta säädettyjä tehtäviä (mm. työttömyysturvan selvityspyynnöt).

22 § Työ- ja elinkeinotoimiston ja kokeilualueen yhteistyövelvoite

Kohdassa asetetaan työ- ja elinkeinotoimiston ja kokeilualueen yhteistyövelvoite. Kokeilulaissa tulisikin olla yhteistyövelvoite Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen osalta, sillä tämä taho ohjaa ja seuraa kokeilualueiden työllisyysmäärärahojen kiintiöiden käyttöä sekä hankkii palveluita sekä työ- ja elinkeinotoimiston että kokeilualueen käyttöön. Kokeilulain tulee turvata kokeilualueiden mahdollisuus päästä aidosti vaikuttamaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hankkimien palveluiden suunnitteluun, jotta kokeilualueet saavat kokeilualueen asiakkaille heidän palvelutarpeensa mukaista palvelua.

25 § Siirtymäsäännös

TE-toimiston tulisi huolehtia, että asiakkaalla on siirtymävaiheessa ajantasainen ja asiakkaiden tarpeita vastaava työllistymissuunnitelma. Tämä turvaa asiakkaan oikeuden saada palvelutarpeen mukaista palvelua nopeasti ja joustavasti myös siirtymävaiheessa.

Oulussa 16. kesäkuuta 2020

Päivi Laajala,

Oulun kaupunginjohtaja